

E-COMMERCE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: REGULATION, ACCOUNTING, PROSPECTS FOR INTERNATIONAL HARMONIZATION

COMERȚUL ELECTRONIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA: REGLEMENTARE, CONTABILIZARE, PERSPECTIVE DE ARMONIZARE INTERNAȚIONALĂ

CARAUȘ Antonela, studentă, specialitatea: Contabilitate

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail: caraus.antonela@ase.md

Abstract: *Within the context of global economic digitalization, e-commerce has become one of the biggest branches of the modern economy. This dynamic evolution enforces a spurt of reformation in the domain of fiscality and accounting. The European Union also initiated the OSS (One Stop Shop) and IOSS (Import One Stop Shop) mechanisms to simplify VAT collection on online transactions and prevent fraud. In the Republic of Moldova by the law no. 171/2019 was established the system „E-commerce VAT”, which applies only for electronic services realized by non-resident persons. The paper highlights the legal and accounting differences existing in Moldova, European Union, North America in problems concerning electronic accounting documents, digital fiscal control and data archiving. It is mooted to apply a national electronic reporting system that will be in line with international standards such as OSS/IOSS.*

Keywords: Accounting, digitalization, e-commerce, digital accounting, fiscal harmonization

JEL CLASSIFICATION: M41, H25, H26, F14, K34, H83

Introducere

Digitalizarea globală din ultimul deceniu a influențat considerabil domeniul comercial. Comerțul electronic, numit și e-commerce a suferit un progres amplu în ultimii 5 ani, fiind influențat în mare parte și de situația pandemică Covid-19 din anul 2020. Astfel, la momentul actual comerțul electronic a devenit cea mai dinamică ramură a industriei mondiale deținând o pondere de aproximativ 19,4% din totalul vânzărilor globale (*Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2024*). În Republica Moldova, cadrul legislativ, fiscal și contabil specific comerțului online a fost format în baza normelor comerțului tradițional.

Cu toate că aplicarea normelor vechi a accelerat practicarea comerțului online legal în primă fază, acum, la ani distanță, putem deduce care sunt adevăratele provocări cu care ne luptăm din punct de vedere contabil și ce am putea îmbunătăți pentru a ne alinia normelor internaționale de e-commerce.

Cadrul legislativ

În Republica Moldova, cadru legislativ specific comerțul electronic se bazează pe Legea nr. 284/2004 privind comerțul electronic (*Parlamentul Republicii Moldova, 2011*), completat de asemenea și cu Legea nr. 231/2010 privind comerțul interior, Codul fiscal (*Codul Fiscal al Republicii Moldova, 1997/2025*) și Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017. (*Parlamentul Republicii Moldova, 2017*)

Aceste legi oferă o bază generală din punct de vedere legal și contabil, însă ele nu acoperă în mod specific toate particularitățile cu care s-ar putea confrunta comerțul online - incluzând tranzacțiile, contracte, arhivarea documentelor online, retururile și careva deduceri dinamice. Sub aspect contabil comerțul electronic se bazează pe același standard național de contabilitatea aplicabil și pentru comerțul online însă necesitând unele corectări specifice.

Din punct de vedere a alinierii Republicii Moldova la standardele europene putem deduce faptul că Republica Moldova necesită reforme în domeniul legislației în e-commerce. Printre necesitățile de actualizare ale legislativelor se enumeră:

introducerea normelor de recunoaștere a documentelor generate automat de platformele electronice;

aprobarea unui Standard Național Contabil (SNC) dedicat comerțului online, adaptat la IFRS 15;

protecția consumatorilor online;

sistem de impozitare special pentru comerțul online.

Conform Directivei Europene 2017/2455 (*Council of the European Union, 2017*) și Directivei Europene 2019/1995 (*Council of the European Union, 2019*) a fost implementat sistemul de administrare fiscală OSS (One Stop Shop) și IOSS (Import One Stop Shop), create în contextul simplificării procesului de colectare a TVA pentru e-commerce. Aceste sisteme permit comercializanților declararea și plățirea impozitelor în cadrul unui singur stat. În Republica Moldova nu există momentan un asemenea mecanism fiscal, însă se tinde spre adoptarea acestuia pentru a reduce birocrăția și armonizarea legislativă contabilă la standardele europene.

Domeniul contabil

Ce țin de documentele contabile, în contextul lipsei contactului fizic între părți a fost integrat sistemul e-factura (*Guvernul Republicii Moldova, 2018*) care este unul din cele mai avansate instrumente de digitalizare fiscală. În Republica Moldova aceasta este doar o parte din nevoile de raportare și arhivare electronică, lipsind infrastructura contabilă digitalizată complet, limitând transparența a controlului fiscal. Nu toate chitanțele generate de platforme online întrunesc cerințele documentelor primare prevăzute de legislația RM. În Europa însă aceste chitanțe sunt stocate direct în programele contabile având valoare juridică de document contabil. (*Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, 2019*)

Un aspect esențial în cadrul comerțului electronic îl reprezintă tratamentul contabil al relației dintre vânzător și curier. În cazul livrării prin terți, mărfurile nu părăsesc imediat gestiunea economică a entității, motiv pentru care se utilizează conturi analitice distincte. Astfel, transmiterea mărfii către curier se reflectă prin formula:

Debit contul 217 „Mărfuri” (analitic: mărfuri transmise curierului)

Credit contul 217 „Mărfuri la depozit”, fără a afecta veniturile.

Ulterior la confirmarea livrării se recunoaște venitul din vânzarea mărfurilor:

Debit contul 221 „Creanțe comerciale”

Credit contul 611 „Venituri din vânzări”.

Valoarea costului mărfii vândute se înregistrează prin formula contabilă:

Debit contul 711 „Costul vânzărilor”

Credit contul 217 „Mărfuri”.

Această separare evidențiază specificul contabil al e-commerce față de comerțul tradițional.

În funcție de metoda de plată utilizată în comerțul online, tratamentul contabil diferă semnificativ. De exemplu, în cazul plății cu cardul bancar, apare intervenția instituției financiare și a comisioanelor aferente. În acest caz, înregistrările contabile includ:

Debit contul 245 „Conturi de decontare cu carduri”

Credit contul 221 „Creanțe” – la încasarea inițială, urmată de transferul în contul curent:

Debit contul 242 „Cont curent”

Credit contul 245 „Conturi de decontare cu carduri”.

Pentru înregistrarea comisionului bancar:

Debit contul 713 „Cheltuieli financiare”

Credit contul 242 „Cont curent”.

Acest mecanism evidențiază faptul că veniturile din e-commerce sunt frecvent diminuate de costuri indirecte (comisioane, taxe de procesare), care trebuie integrate în analiza marjei comerciale.

Un alt element specific comerțului electronic îl constituie utilizarea monedei electronice și a portofelelor digitale, unde momentul recunoașterii obligației fiscale diferă de cel al încasării efective în contul bancar. În aceste situații, momentul apariției TVA trebuie analizat în funcție de natura tranzacției și momentul livrării, nu exclusiv de creditarea portofelului electronic. Din punct de vedere contabil, se utilizează formule precum:

Debit contul 244 „Mijloace în sisteme electronice”

Credit contul 221 „Creanțe comerciale”, iar ulterior:

Debit contul 242 „Cont curent”

Credit contul 244, cu evidențierea comisionului operatorului:

Debit contul 713 „Cheltuieli financiare”

Credit contul 244 „Mijloace în sisteme electronice”.

Această particularitate demonstrează complexitatea contabilității în e-commerce, unde fluxurile financiare sunt intermediare de platforme digitale și necesită o evidență detaliată și adaptată.

Domeniul fiscal

Din punct de vedere fiscal, Republica Moldova ar trebui să implementeze un sistem național de arhivare digitală pentru a se alinia la standardele europene. În Uniunea Europeană este aplicat sistemul SAF-T, care permite raportarea automată, dar și verificarea și stocarea electronică a documentelor contabile și fiscale, arhivându-se pe o perioadă de minim 10 ani în biroul electronic al contribuabilului. Cu toate că în Republica Moldova sistemul e-Factura permite arhivarea electronică, aceasta nu acoperă toate tranzacțiile online, majoritatea documentelor păstrându-se în format tipărit sau pdf, fără o bază de date fiscală centralizată.

Concluzie

Comerțul electronic ne impune unor transformări profunde în practicile fiscale, dar și cele contabile. Adaptarea legislativului Republicii Moldova la sistemele internaționale OSS/ IOSS și SAF-T, precum și obligațiunea utilizării sistemului e-Factura ar eficientiza transparența și alinierea la standardele internaționale. Modernizarea economiei și a comerțului nu mai este o opțiune, ci o condiție de existență în cadrul economiei globale.

Analiza realizată în prezentul articol evidențiază faptul că, deși comerțul electronic în Republica Moldova cunoaște o dezvoltare accelerată, cadrul normativ și contabil rămâne preponderent adaptat modelului tradițional de afaceri, ceea ce generează neclarități și riscuri în aplicare. Lipsa unor reglementări contabile specifice în domeniul e-commerce conduce la abordări neuniforme privind recunoașterea veniturilor, evidența tranzacțiilor intermediare de terți (curieri, marketplace-uri) etc.

Din perspectivă contabilă, se constată necesitatea armonizării practicilor naționale cu principiile internaționale, în special cu IFRS 15, prin clarificarea momentului transferului controlului asupra bunurilor în cadrul tranzacțiilor online și delimitarea rolului entității. În absența unor ghiduri metodologice explicite, entitățile aplică soluții empirice, ceea ce afectează comparabilitatea informației financiare.

Pe dimensiunea fiscală, deși au fost implementate instrumente relevante, precum sistemul e-Factura și regimul pentru serviciile electronice prestate de nerezidenți, Republica Moldova nu dispune de un sistem integrat de raportare digitală similar SAF-T sau mecanisme de tip OSS/IOSS, ceea ce limitează eficiența administrării fiscale în contextul tranzacțiilor transfrontaliere.

În aceste condiții, considerăm că este necesară:

elaborarea unui ghid metodologic privind contabilitatea comerțului electronic, corelat cu SNC și standardele internaționale;

extinderea cadrului de reglementare a documentelor electronice, inclusiv recunoașterea automată a documentelor generate de platforme digitale în condiții clar definite;

dezvoltarea unui sistem integrat de raportare fiscală digitală, care să permită colectarea și analiza în timp real a datelor e-commerce;

analiza oportunității preluării unor mecanisme similare OSS/IOSS adaptate specificului Republicii Moldova.

Implementarea acestor măsuri ar contribui la creșterea transparenței, reducerea riscurilor fiscale și alinierea Republicii Moldova la tendințele internaționale în domeniul digitalizării economiei.

REFERINȚE:

1. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (2024) Indicatorii comerțului electronic în Republica Moldova, 2020–2024. Chișinău: BNS.
2. Council of the European Union (2017) Council Directive (EU) 2017/2455 of 5 December 2017 amending Directive 2006/112/EC and Directive 2009/132/EC as regards certain value added tax obligations for supplies of services and distance sales of goods. Official Journal of the European Union, L 348/7, 29.12.2017. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017L2455> (Accessed: 24 October 2025).
3. Codul Fiscal al Republicii Moldova (1997, actualizat 2025) Legea nr. 1163-XIII din 24.04.1997. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 62/522, 1997, cu modificările și completările ulterioare.
4. Council of the European Union (2019) Council Directive (EU) 2019/1995 of 21 November 2019 amending Directive 2006/112/EC as regards provisions relating to distance sales of goods and certain domestic supplies of goods. Official Journal of the European Union, L 310/1, 2.12.2019. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L1995> (Accessed: 24 October 2025).
5. EU4Digital (2024) Moldova adjusts e-commerce legal framework to accord with EU practices. Available at: <https://eufordigital.eu> (Accessed: 24 October 2025).
6. Guvernul Republicii Moldova (2018) Hotărârea nr. 294 din 26.03.2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind sistemul informațional automatizat „e-Factura”. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 103–108/318, 2018.
7. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova (2019) Ordinul nr. 118 din 6 august 2019 pentru aprobarea Regulamentului privind documentele primare și registrele contabile. Chișinău: MF.
8. Parlamentul Republicii Moldova (2004) Legea nr. 284 din 22.07.2004 privind comerțul electronic. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 138–146/703, 2004.
9. Parlamentul Republicii Moldova (2011) Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 170–175/492, 2011.
10. Parlamentul Republicii Moldova (2017) Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1–6/2, 2018.
11. Statista (2025) E-commerce share of total global retail sales from 2015 to 2025. Available at: <https://www.statista.com> (Accessed: 24 October 2025).

Coordonator științific: ȚUGULSCHI Iuliana, conf. univ. dr.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 79786862
e-mail: tugulschi.i@ase.md